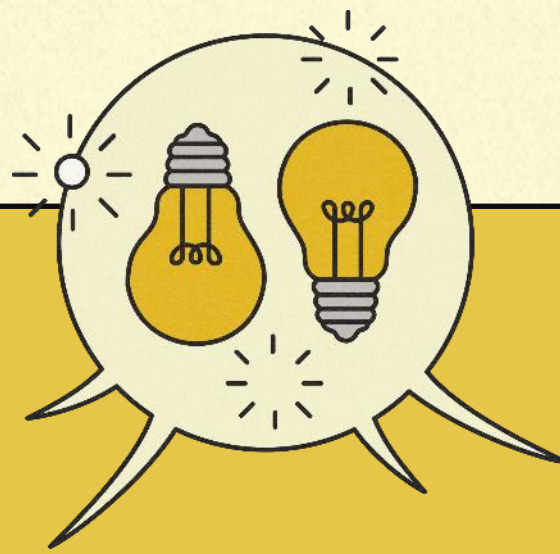
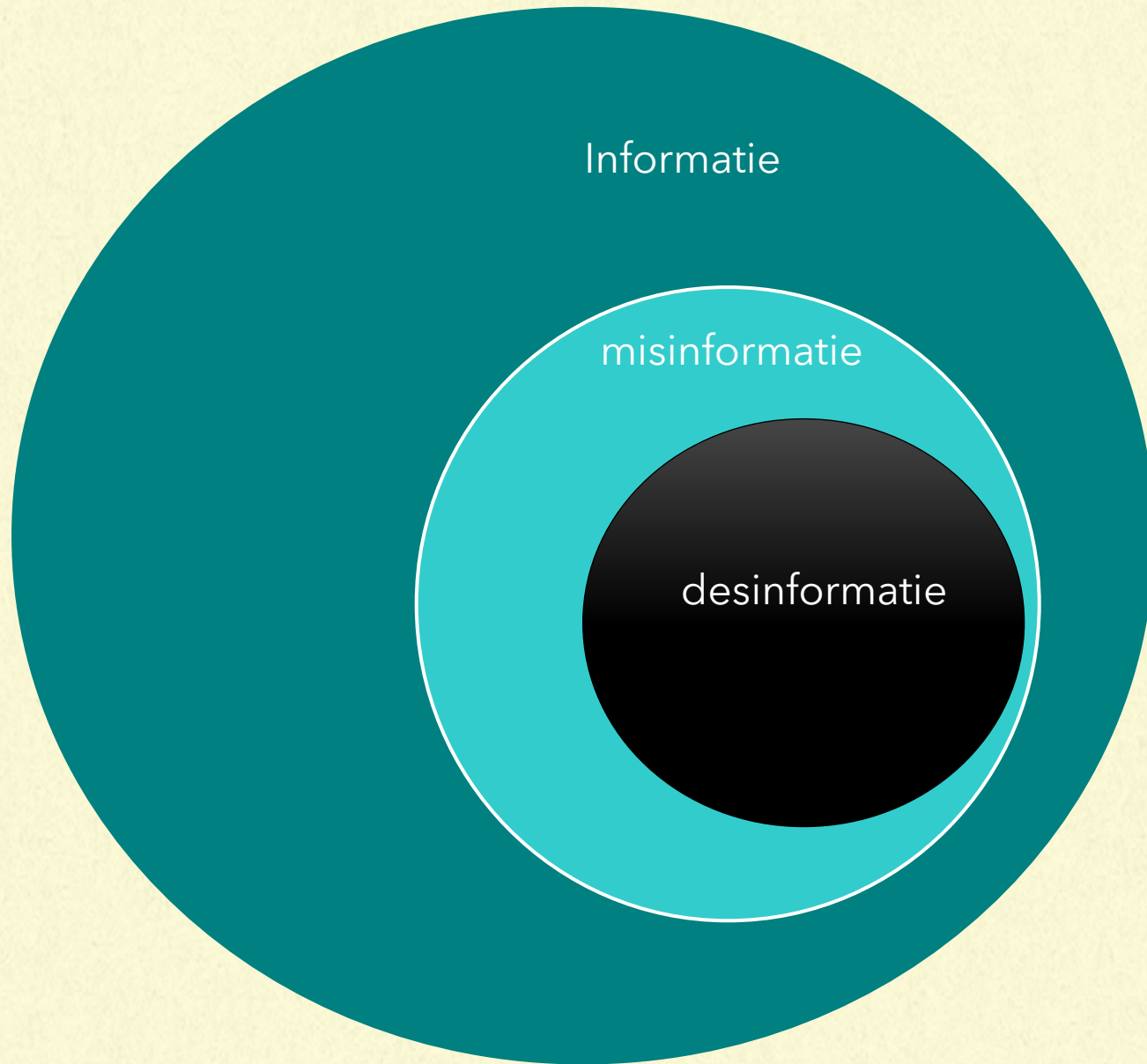

“To debunk or not to debunk”

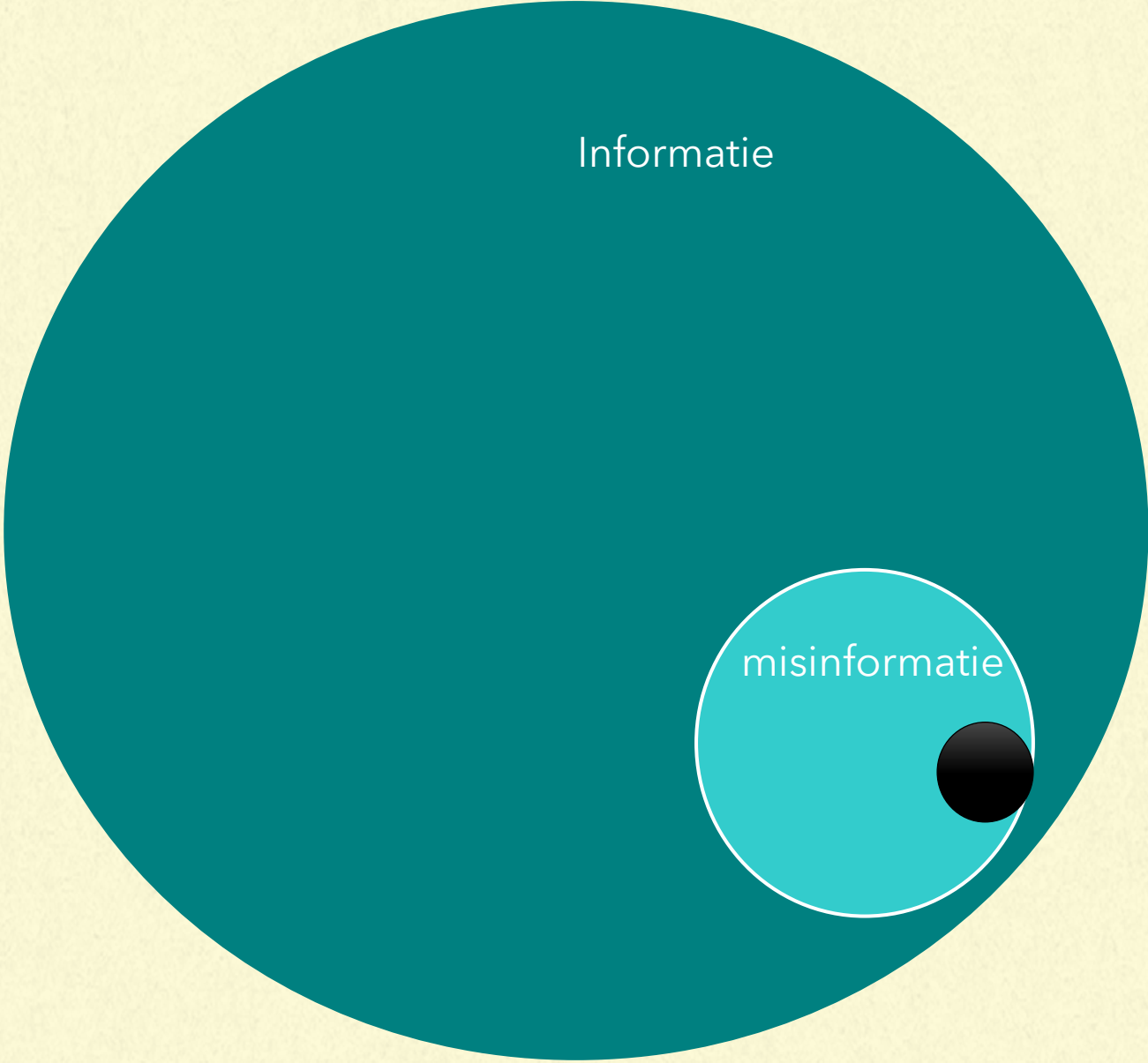

Het misinformatielandschap

Door Luuk Ex (Rathenau Instituut)

Informatie

The diagram consists of three concentric circles. The outermost circle is a large teal circle with the word 'Informatie' centered near its top. Inside this teal circle is a smaller, light blue circle with the word 'misinformatie' centered near its top. Inside the light blue circle is a very small black circle, positioned towards the bottom right of the light blue circle.

misinformatie

Hoe groot is het probleem nu echt

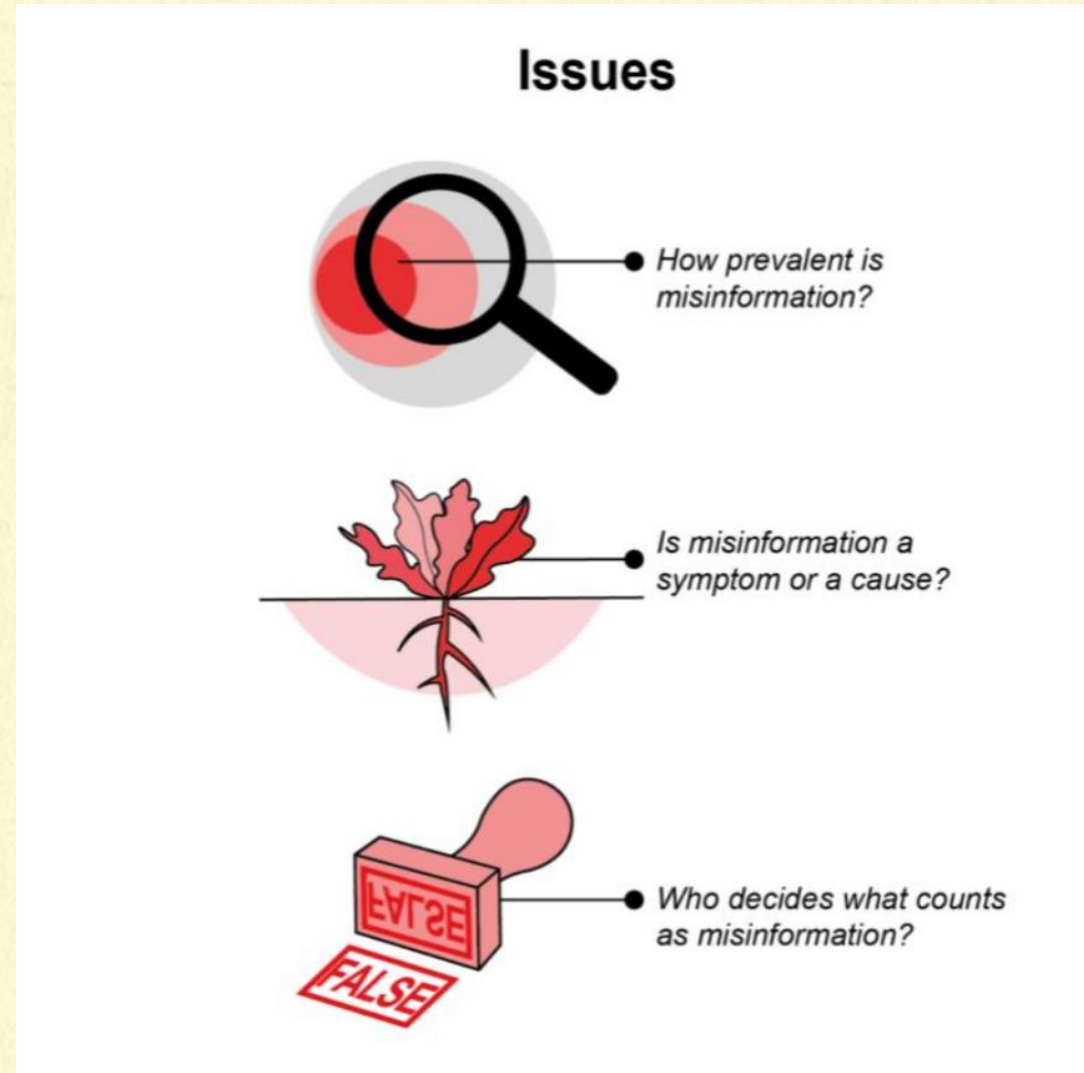

Videofragment 1Vandaag
18 november 2016

Start op 15:31:

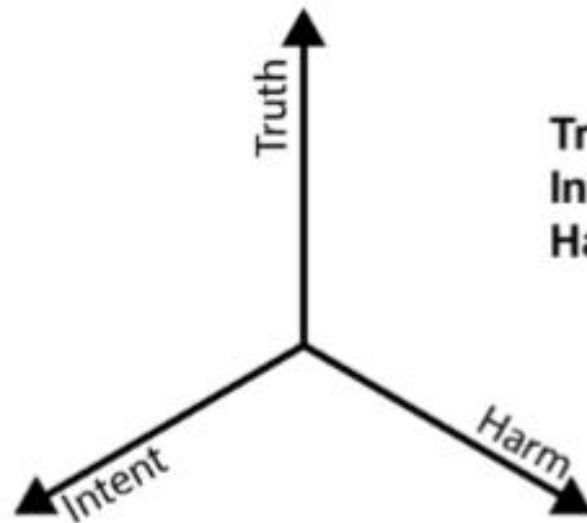
<https://schatkamer.beeldengeluid.nl/serie/2101608030021756931/envandaag/aflevering/2101712210237130331>

Drie discussies in onderzoek naar misinformatie

Bron: Pietro et al. "Global Crisis or Overblown Problem? 2025.

Waar leg jij de nadruk?

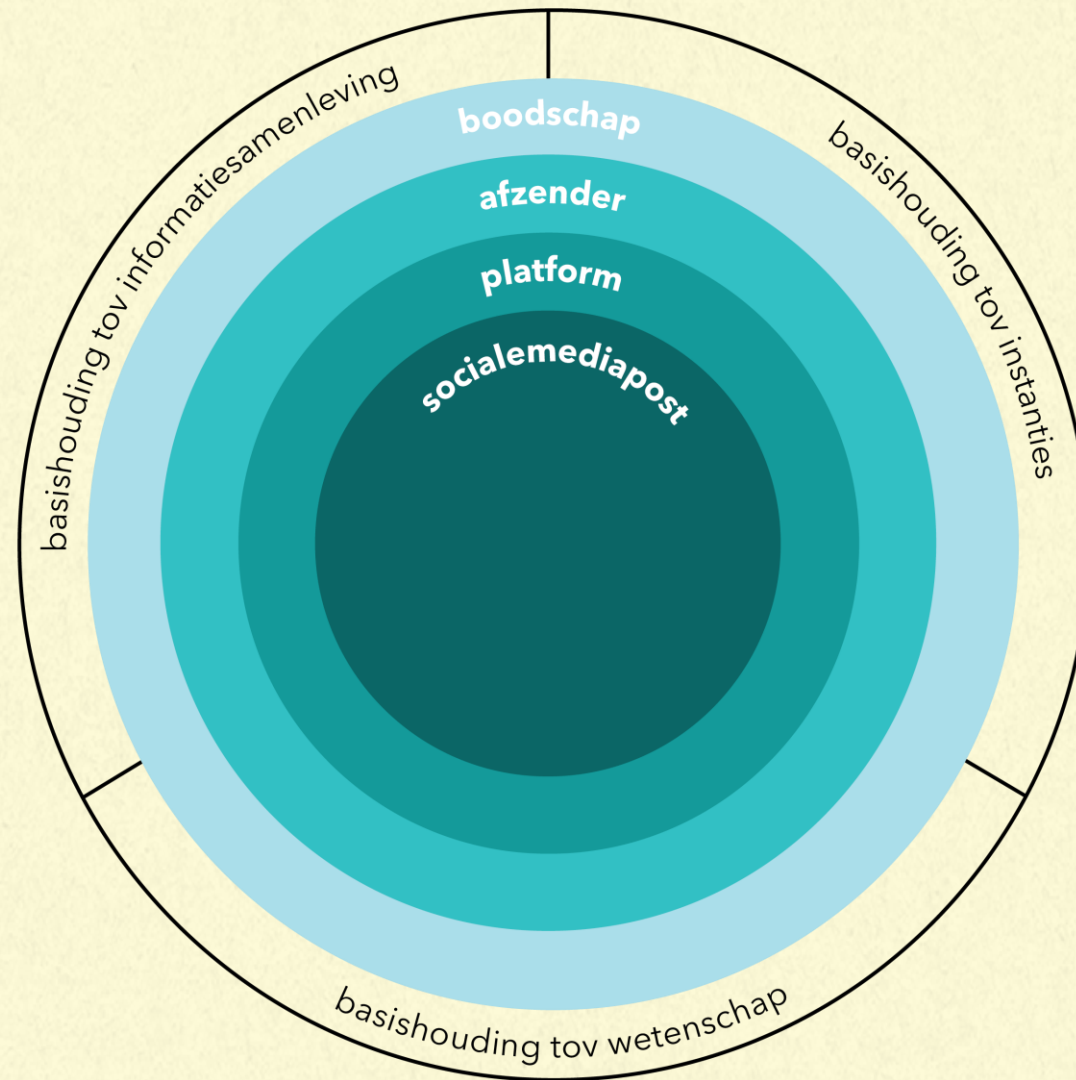
Truth: true/false; misleading; not verifiable/falsifiable; etc.

Intent: mislead/inform; for-profit; political gain; etc.

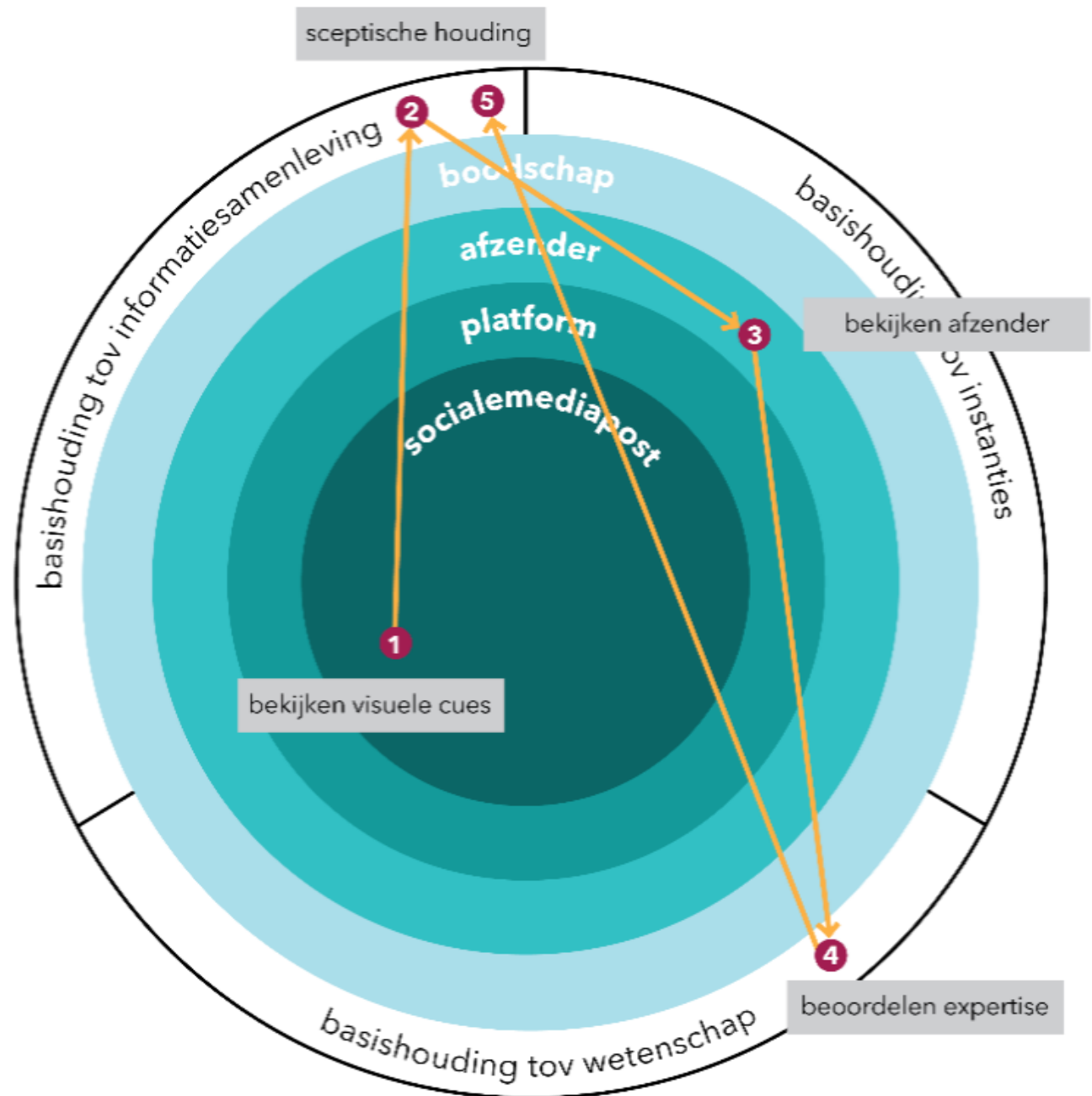
Harm: innocuous/harmful; direct/indirect/potential; individual/societal; etc.

Bron: Pietro et al. "Global Crisis or Overblown Problem? 2025.

Door de ogen van een socialmediagebruiker

- 1 "Ja, als je zo **naar de foto's kijkt**, dan denk je: oh, dat zou kunnen. Maar het dubbele is dat ze
- 2 tegenwoordig ook **gewoon foto's bewerken** en die op internet gooien. Dus ik weet het niet...
- 3 Ja, en er staat wel bij **wie het geplaatst heeft**:
- 4 een **historicus**. Nou ja, dat klinkt allemaal heel mooi en dat zou het geloofwaardig kunnen maken.
- [...]
- 5 Heel de wereld manipuleert alles toch? **Alles wat je ziet, je weet niet of het echt is**. en dat zit altijd in het achterhoofd dan."

Meer lezen?

www.rathenau.nl

Rathenau Instituut

Online vertrouwen

Literatuurstudie over wat misinformatie op sociale media doet met vertrouwen in de wetenschap

Literatuurstudie

Het verband tussen online misinformatie en vertrouwen in wetenschap is complexer dan vaak wordt voorgesteld. Het Rathenau Instituut wil daarom de kennis over misinformatie en vertrouwen vergroten. Deze literatuurstudie vormt daarvan het begin.

Het doel van deze literatuurstudie en het vervolgonderzoek is onder andere om beleidsmakers van informatie te voorzien zodat zij hun beleid beter kunnen onderbouwen.

Inleiding	2
1. Ontleed de concepten vertrouwen, publiek en wetenschap	5
2. Kijk naar overtuigingskracht van online misinformatie en gevolgen voor gedrag	8
3. Houd rekening met de nationale context	15
4. Wees alert op onbedoelde effecten van beleid	16
5. Tot slot: doe onderzoek in Nederland en kijk naar alternatieve interventies	19
6. Literatuurlijst	21

Rathenau Instituut

Vertrouwen in de wetenschap

Enquête 2025

Rapport

40 Rathenau Instituut

Wikken en weten

Studie over de relatie tussen vertrouwen in wetenschap en misinformatie op sociale media

Rapport

edu.nl/c3ry3

l.ex@rathenau.nl

Waar gaan we het over hebben?

Misinformatielandschap

Vaccinatie

Zaadolie

Key take aways

Motiveren

vs.

informereren

BMR-vaccinatie
veroorzaakt autisme.

Opnieuw bewezen: vaccinatie veroorzaakt geen autisme (maar of dat tegenstanders overtuigt...)

Het weerleggen van het verband tussen vaccineren en autisme heeft nu genoeg gekost, schrijven onderzoekers.

Kinderen worden in Rotterdam gevaccineerd tegen difterie, tetanus, polio (DTP) en bof, mazelen en rodehond (BMR). ANP

29/06/2023

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Nederlands ▾

[Vaccinaties](#) ▾ [Infectieziekten](#) ▾ [Over vaccineren](#) ▾ [Rijksvaccinatieprogramma](#) ▾ [Contact](#)

[Professionals](#) [Informatiemateriaal](#)

Zoeken

[Home](#) > [Nieuws](#) > Zorgen om dalende vaccinatiegraad Rijksvaccinatieprogramma

Zorgen om dalende vaccinatiegraad Rijksvaccinatieprogramma

25/03/2025

de Volkskrant

[Log in](#) [Abonneren vanaf €2,30 per week](#)

[Vandaag](#) | [AI-revolutie](#) | [Oekraïne](#) | [Paulien Cornelisse](#) | [Cultuur & Media](#) | [Volkskrant Magazine](#) | [Series](#) | [Beter Leven](#) | [Sport](#) | [Podcasts](#) | [Puzzels](#)

NIEUWS

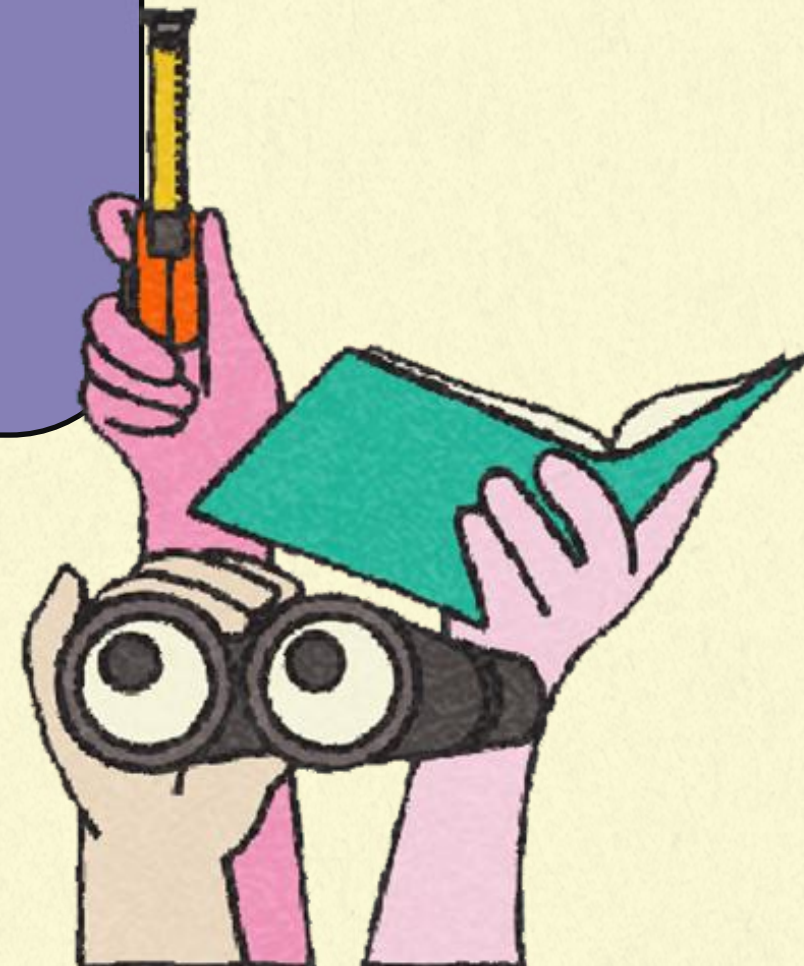
In tijden niet zo veel Nederlanders met mazelen, dit jaar al zeker 108 gevallen

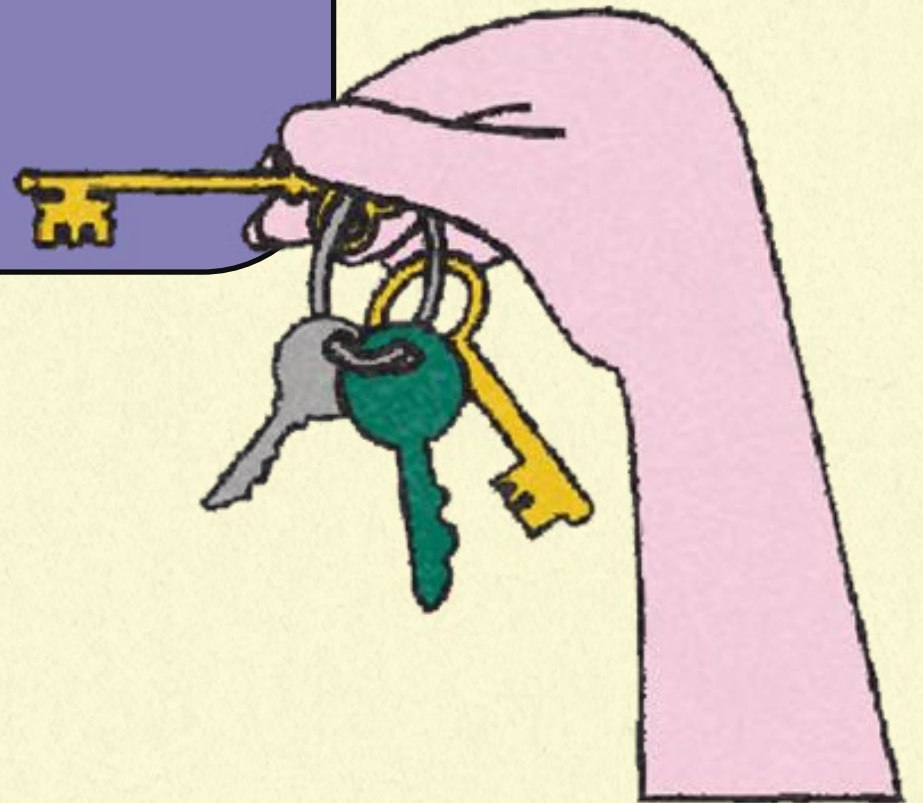
Ik geloof niet dat vaccins autisme veroorzaken, maar waarom zeggen zoveel ouders dat de eerste signalen vlak na een vaccinatie begonnen?

Mijn eerste kind kreeg autisme na zijn vaccinaties. Mijn andere twee zijn niet gevaccineerd en hebben geen autisme, dus voor mij is het verband duidelijk.

Wat gebeurt hier?

Wat willen we hier (niet)
doen?

Motiveren vs. informeren

In de praktijk...

Zaadoliën zijn ongezond.

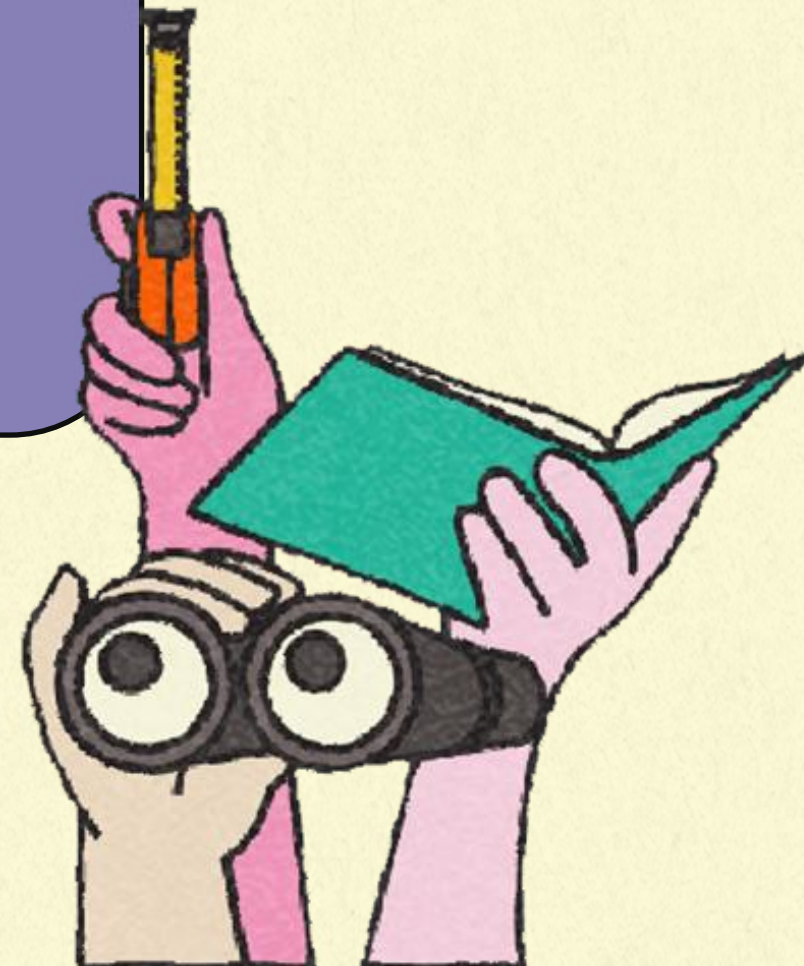
Zaadolie bevat te veel
Omega-6 en dat zorgt
voor ontstekingen

Zaadolie is bewerkt en
daarom ongezond

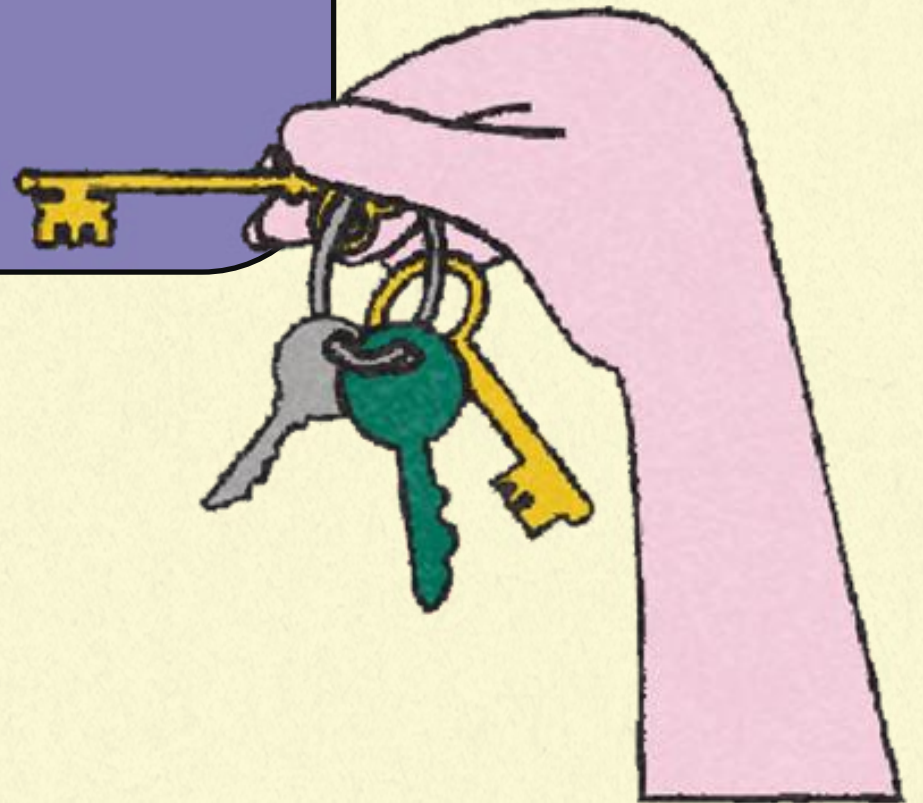

Bakken in zaadolie
veroorzaakt oxidatie en
dat is slecht voor je

Wat gebeurt hier?

Wat willen we hier (niet)
doen?

Tot slot: wat nemen we mee?